

Fiskehejre, *Ardea cinerea*

Almindelig både som yngle- og trækfugl i Danmark. Yngler ikke på Mandø, men ses især i det tidlige efterår, hvor 8-20 individer kan ses fouragere på forlandet.

Udover den grå Fiskehejre ses med jævne mellemrum helt hvide hejre – som enten er den mindre Silkehejre eller den noget større Sølvhejre.

Tårnfalk, *Falco tinnunculus*

En ekspert i musefangst. Tårnfalken er en langhalelet falk, som tit ses muse (står stille i luften som en helikopter), mens terrænet afsøges for mus.

Ses hele året på Mandø med flest i perioden op til og under høsten august/september.

Vandrefalk, *Falco peregrinus*

Vandrefalken regnes for dyreverdenens hurtigste dyr. Den kan opnå en hastighed på 300 km i timen, når den styrtdykker efter sit bytte fra stor højde. I midten af 1970'erne var Vandrefalken meget sjælden og ynglede ikke mere i Danmark. Bestanden er siden steget, så man i dag kan glæde sig over fuglenes Rolls Royce. På Mandø forekommer Vandrefalk årligt med 1-3 fugle. Hyppigst i oktober/november og igen i april/maj.

Havørn, *Haliaeetus albicilla*

Havørnen er Nordeuropas største rovfugl og med et vingefang på 2,5 meter er fuglen et imponerende skue. Den danske ynglebestand genindvandrede i 1990'erne, og i 2009 var ynglebestanden på 29 par. Havørnen yngler ikke på Mandø, men strejfene ses. Føde består af fisk, mellemstore fugle og ådsler.

Fjeldvåge, *Buteo lagopus*

Ligner en stor og kraftig Musvåge, fra hvilken den kendes på den hvide hale med sort endebånd.

En af jagtteknikkerne er at muse, stå stille i luften, mens terrænet afsøges for smågnavere, som udgør den væsentligste del af føden.

Forekommer på årligt på Mandø, hvor 2-4 fugle kan ses i vinterhalvåret - overvintrer i Danmark fra oktober og frem til marts.

Blå Kærhøg, *Circus cyaneus*

Den blå kærhøg er en almindelig trækfugl i Danmark fra august til maj. Den er lidt mindre end Musvågen og har en helt anden adfærd. Den ses flyvende lavt over terrænet i sin søgen efter smågnavere. På Mandø ses årligt 3-5 Blå Kærhøge i vinterhalvåret.

Mosehornugle, *Asio flammeus*

På især trækket sydover i september/oktober kan Mosehornugle optræde almindeligt. De fleste Mosehornugler fortsætter trækket sydover i løbet af oktober/november, men kan i milde vintre overvintrer her. Udenfor yngletiden kan man ofte træffe flere Mosehornugler rastende i samme område. På Mandø forekommer det som regel på forlandsområderne, og årligt ses Mosehornugle på øen.

Knortegås, *Branta bernicla*

Yngler i det arktiske, men raster og overvintrer almindeligt i Danmark. Navnet Knortegås har den fået efter sin knurrende stemme.

Fra begyndelsen af oktober og frem til slutningen maj ses store flokke af Knortegås i vadehavsområdet. På Mandø bruges både forland og koge som fourageringsområde, hvor specielt græs udgør størsteparten af føden. På Mandø raster 3.000-6.000 Knortegæs årligt.

Grågås, *Anser anser*

Udover Mandø's egen ynglebestand bruges øen af mange artsfæller som raste- og fourageringslokalitet. Antallet af rastende Grågæs når ikke tilnærmelsesvis tallene for Knorte- og Bramgås.

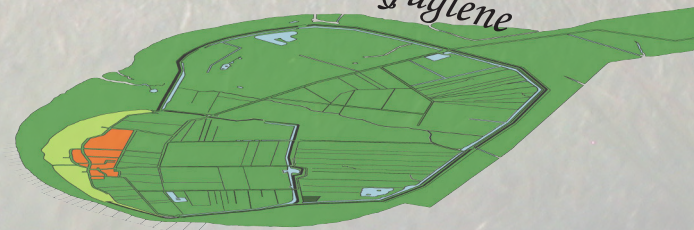
I forårs- og efterårsmånederne ses op til et par hundrede Grågæs fouragere på øen. De ses normalt i Mandø Kog og Bykog.

Bramgås, *Branta leucopsis*

Yngler ikke fast på Mandø, hvilket formodentlig vil ske, hvis den fortsatte ekspansion fortsætter. Som rasteplads har Mandø oplevet en støt stigning i antal rastende Bramgæs på øen. Gennem de sidste 10-15 år er antallet af rastende forår og efterår steget til omkring 10.000 - 15.000 fugle.

Mandø

Tekst
Guide til fugle -
Trækfuglene

Islandsk Ryle, *Calidris canutus*

Islandsk Ryle er den største af rylerne. I Europa er den Islandske Ryle udelukkende en træk- og vintergæst. I Vadehavet er den Islandske Ryle en ret almindelig trækgæst. For at kunne tilbagelægge de store afstande fra vinterkvarteret til de nordlige ynglepladser er fuglene nødsaget til at oplagre store mængder fedt. Mange af fuglene fordobler deres vægt fra ca. 100 g til ca. 200 g i løbet af få uger.

Den Islandske Ryle lever af insekter, muslinger, snegle og krebsdyr, som den især tager på blotlagte sandvader.

Almindelig Ryle, *Calidris alpina*

Almindelig Ryle yngler talrigt i de arktiske områder og er en af vore almindeligste trækgæster blandt vadefuglene. Flere tusinder trækker og raster langs vore kyster til og fra deres overvintringsområder i Sydeuropa. Forekomster på op til 400.000 fugle om efteråret i Vadehavet er ikke unormalt. Føden består af diverse smådyr som insekter, børsteorme, krebsdyr og muslinger, som den finder på vadeflader og i strandkanter.

Lille Kobbersneppe, *Limosa lapponica*

Nært beslægtet med Stor Kobbersneppe. Kan kendes på sit lange, svagt opad buede næb, en lys kile på ryggen og en tværstribet hale. Optræder i store flokke og ses almindeligt omkring Mandø.

Opholder sig især på vaderne udendigs og lever af havbørsteorme, muslinger, snegle, krebsdyr og insekter.

Hvidklire, *Tringa nebularia*

Hvidkliren er den største og lyseste hjemlige klire. I flugten ses en hvid rygkile, og ensfarvet mørke vinger. Hvidkliren yngler i arktis. Ses på trækket til og fra vinterkvarteret i tropisk Vestafrika og Sydvesteuropa. Den ses tit sammen med andre vadere, specielt Rødben.

Hvidkliren lever af mindre hvirvelløse dyr og småfisk. Hundestejler fanges ofte ved, at Hvidkliren løber på lavt vand med åbent næb under vandet.

Rødben, *Tringa totanus*

Rødben yngler almindelig i Danmark og passerer på trækket af de nordlige bestande. Over 100.000 fugle passerer Danmark. Som rastelokalitet er Vadehavet af stor international betydning med omkring 10.000 fugle rastende om efteråret. Derudover overvintrer tusinde Rødben i vadehavsområdet. Rødben lever af forskellige insekter, orme, haletudser og småpadder, som findes på lavvandede arealer og mudderflader.

Stenvender, *Arenaria interpres*

Stenvenderen yngler primært i de arktiske egne. I Danmark findes en lille ynglebestand på knap 50 par i 2007. Som navnet siger, finder Stenvenderen sin føde ved at vende sten, muslinger og andre halvstore genstande på stranden, hvor den finder forskellige smådyr såsom tanglopper og forskellige insekter. På Mandø ses Stenvender ofte på Låningsvejen.

Stor Regnspove, *Numenius arquata*

En stor, meget karakteristisk vadefugl med brun mørkpletet dragt og et langt nedadbøjet næb. Ses ofte i småflokke på markerne i kogen, hvor føden i form af insekter, orm mv. findes. I flugten minder den umiddelbart meget om måge.

Vibe, *Vanellus vanellus*

En af de mest talrige vadefugle i Danmark. Kan kendes på den karakteristiske fjertop på hovedet, de brede afrundede vinger og den metallisk grønne overside. Findes på strandenge, enge og marker hvor vegetationen er lav. Lever af insekter, orme, frøer, snegle og plantedele. Yngler på Mandø i maj-juni.

Hjejle, *Pluvialis apricaria*

Hjejle yngler ikke på Mandø, men forekommer almindeligt og meget talrigt både efterår og forår. De store hjejleflokke ses som regel på markerne indendigs. Hjejlen er som regel meget sky og har en stor flugtafstand. Som dens nære slægtning Vibe lever hjejler af de orme og insekter, som de finder på markerne.

Strandhjejle, *Pluvialis squatarola*

Minder om en stor, lys, grålig – lidt grov Hjejle. Træffes oftest på vaden. Færdes enkeltvis eller i småflokke, men aldrig i større flokke som Hjejle. I flugten er Strandhjejlen genkendelig på de store sorte armhulepletter på vingernes underside. Ses i rastende og på træk fra august og frem til maj.

Strandskade, *Haematopus ostralegus*

Stor, kraftigt bygget vadefugl, almindeligt forekommende ved de danske kyster. Strandskade er let genkendelig på sine markante sort/hvide tegninger og sit lange, kraftige rødorange næb. Forekommer ofte i store flokke. Den foretrukne føde er orme og muslinger. Her ved Vadehavet er hjerte- og blåmuslinger den foretrukne føde, og en Strandskade spiser 200-300 muslinger pr. dag.

Krikand, *Anas crecca*

Yngler spredt og fåtalligt i Danmark, men optræder meget talrigt i træksæsonen. Fra august og frem til november kan man se småflokke af vores mindste and. Størrelse og de meget hurtige bevægelser er karakteristisk for Krikand. Ses især i de større klæggrave og på de våde engarealer.

Pibeand, *Anas penelope*

Fåtallig og sjælden ynglefugl i Danmark, men ses talrigt i træksæsonen i september – maj. Opholder sig primært uden for digerne, hvor den fouragerer på forlandets planter og frø af disse. Meget almindelig omkring Mandø udenfor sommerperioden.

Spidsand, *Anas acuta*

Træffes rastende og på træk på vaderne omkring Mandø. Fra september og frem til november ses spredte flokke af spidsænder. Tilbagestrækket om foråret er ikke så stort som efterårstrækket.

Edderfugl, *Somateria mollissima*

Forekommer almindeligt i Danmark. Meget talrig omkring Mandø hele året. Edderfuglen ses som regel kun indenfor diget i yngletiden i forårs/sommerperioden, ellers på hav- og vade. Lever af snegle og muslinger.

Mandø

Havørn
White-tailed Eagle
Seeadler

Ederfugl
Common Eider
Eiderente

Fjeldvåge
Rough-legged Buzzard
Rauhfußbussard

Krikand
Teal
Krickente

Fiskehejre
Grey Heron
Fischreiher

Pibeand
Eurasian Wigeon
Pfeifente

Spidsand
Northern Pintail
Spießente

Mosehornugle
Short-eared Owl
Sumpfohreule

Knortegås
Brent Goose
Ringelgans

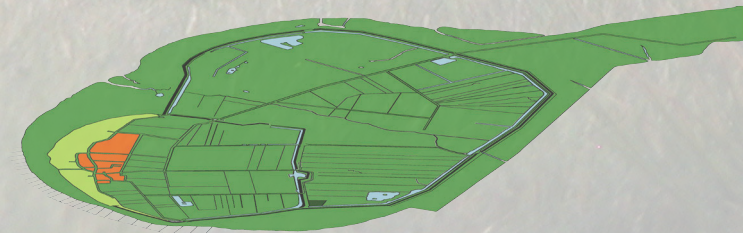

Grågås
Greylag Goose
Graugans

Bramgås
Barnacle Goose
Weißwangengans

Guide til fugle -
Trækfuglene

Strandskade
Eurasian Oystercatcher
Austernfischer

Tårnfalk
Kestrel
Turmfalke

Blå Kærhøg
Hen-Harrier
Kornweihe

Vandrefalk
Peregrine Falcon
Wanderfalke

Lille Kobbersneppe
Bar-tailed Godwit
Pfuhschnepfe

Stor Regnsbove
Eurasian Curlew
Großer Brachvogel

Stenvender
Turnstone
Steinwälzer

Hvidklire
Common Greenshank
Grünschenkel

Rødben
Common Redshank
Rotschenkel

Almindelig Ryle
Dunlin
Alpenstrandläufer

Islandsk Ryle
Red Knot
Knut

Vibe
Lapwing
Kiebitz

Strandhjeje
Grey Plover
Kiebitzregenpfeifer

Hjeje
Golden Plover
Goldregenpfeifer

Grågås, *Anser anser*

I starten af 1900-tallet var den danske grågås bestand på 20 par. En forårsfredning fik bestanden til at stige og i 1960'erne registreredes 900-1.400 par. I dag vurderes bestanden at tælle op mod 10.000 par. I februar danner grågås par og i begyndelsen af april ses de første ællinger. Mandø's ynglebestand af Grågås ligger på 10-15 par.

Rørhøne, *Gallinula chloropus*

Den lidt sky rørhøne er udbredt i hele Danmark. Den lever i rør- og sivbrømmerne og kan træffes i nogle af Mandø's vandhuller. Ynglebestanden på øen er 2-4 par.

Blishøne, *Fulica atra*

Blishøne er let genkendelig med den sorte dragt og markante hvide næb og blis. Den er almindelige i hele Danmark - både som træk- og ynglefugl. På Mandø yngler den almindeligvis i dige- og klæggravene med 15-20 par.

Hættemåge, *Larus ridibundus*

Danmarks almindeligste måge. Findes over hele landet og hele året. I sommerdragten er den let genkendelig på sin mørkebrune hætte, som den i vinterdragt fælder og i stedet får hvidt hoved med en sort prik bag øjet.

Hættemåge yngler i kolonier, og på Mandø findes flere små kolonier. Mandø's ynglebestand ligger på 100 par.

Ynglebestanden på Mandø har, som overalt i Danmark, været i tilbagegang de sidste 10-15 år.

Sølvmåge, *Larus argentus*

Sølvmågen er en stor måge og kan ses hele året på Mandø. Optakten til ynglen starter allerede i februar/marts, hvor de bedste ynglepladser i kolonierne bliver besat. I slutningen af april sker æglægningen, og i løbet af maj vokser ungerne til. Tidligere var det almindeligt at samle æg til husholdningen, men det er i dag forbudt.

Sølvmågen yngler både i kogen og på forlandet og Mandø's ynglebestand tæller omkring 700 par.

Svartbag, *Larus Maritimus*

Den største af vore måger og let genkendelig på sin sorte vingeoverside. Svartbag yngler fåtalligt i Vadehavet, og på Mandø er der 2-4 par.

Havterne, *Sterna articus*

Havternen er vores almindeligste terne. Den er langdistancetrækker og tilbagelægger årligt ca. 30.000 km til og fra overvintringsområdet omkring Antarktis. De danske havterner ankommer april/maj, og drager afsted sydpå igen i august/september. De yngler i kolonier, og på Mandø og Korsand er der en ynglebestand på 50-80 par fordelt på flere mindre kolonier.

Fjordterne, *Sterna hirundo*

Minder i udseende om havternen, og som denne yngler fjordterne også i kolonier. Den overvintrer omkring det sydlige Afrika og har dermed ikke så langt et træk som havterne. På Mandø yngler der årligt 20-30 par fjordterner.

Rørhøg, *Circus aeruginosus*

Rørhøgen er en trækfugl, som herhjemme ses i sommerhalvåret. Den danske ynglebestand var i begyndelsen af 1900-tallet tæt på udryddelse grundet hårdhændet jagt hele året. En fredning i 1922 betød at rørhøg fik fred i yngletiden, og en yderligere totalfredning i 1967 gav bestanden et løft med ca. 650 ynglepar på landsbasis. På Mandø yngler 2-3 par.

Mosehornugle, *Asio flammeus*

Mosehornugle er en af Danmarks sjældneste ynglende uglearter og vores eneste dagaktive ugle. Dog mest aktiv i skumringen. Hovedføden er smågnavere.

Mosehornuglen er en trækfugl, og ynglebestanden fra Nordskandinavien ses hyppigt i oktober/november og igen marts/april. Den danske ynglebestand af Mosehornugle svinger årligt meget, men ligger mellem 3-15 par.

På Mandø yngler Mosehornugle uregelmæssigt, og bestanden svinger mellem 0-4 par.

Mandø

Tekst
Guide til fugle -
Ynglefuglene

Lille Lappedykker, *Tachybaptus ruficollis*

Lille og meget sky lappedykker. Ankommer i marts og kan ses på Mandø, indtil isen lukker klæggrave og søer. Lever af småfisk og vandinsekter. Findes spredt på øen med 2-5 ynglepar.

Gråstrubet Lappedykker, *Podiceps grisegena*

En mellemstor lappedykker. Ankommer i april, hvor territorierne besættes og en mage findes. I løbet af maj/juni kommer der unger, og allerede i august forsvinder de Gråstrubede Lappedykkere igen. De trækker til havs, hvor hele vinterhalvåret tilbringes.

Mandøs ynglebestand ligger på 2-5 par.

Almindelig Ryle (Engryle), *Calidris alpina*

Tidligere en talrig ynglefugl ved kysterne. I dag er den meget sjælden som ynglefugl. På Mandø fik Staten gennem en jordfordeling samlet arealer på øens NØ side, og tanken er at gøre området mere fugtigt og dermed attraktivt for bl.a. Almindelig Ryle. Den danske ynglebestand talte i 2011 kun 160-165 par. På Mandø har den ynglet uregelmæssigt de sidste 20 år.

Brushøne, *Philomachus pugnax*

En art i kraftig tilbagegang grundet manglende egnede ynglelokaliteter. Antallet af ynglepar var på landsbasis 2011 kun 35-40 par.

På Mandø forekommer ynglende Brushøne næsten årligt med 0-3 par. Man kan håbe, at det nye mere fugtige område på øens NØ side vil være så attraktivt, at der kommer en fast ynglebestand.

Stor Kobbersnepe, *Limosa limosa*

Det er en kort periode Stor Kobbersnepe er på Mandø. Fra vinterkvartererne ankommer Stor Kobbersnepe marts/april. I Maj vokser ungerne til, og allerede i juli er de fleste af de Store Kobbersnepper væk igen.

I Danmark forekommer arten fåtalligt og primært langs de vestvendte kyster i Jylland. Ynglebestanden er i tilbagegang. Den danske ynglebestand lå i 2011 på omkring 550-575 par, hvoraf der alene på Mandø er 50-75 par.

Vibe, *Vanellus vanellus*

Viben er en almindeligt ynglende vadefugl på Mandø. Størsteparten af ynglebestanden på øen findes indenfor diget. Æglægningen sker allerede i begyndelsen af april – og omkring månedsskiftet april/maj kan de første unger ses.

Strandskade, *Haematopus ostralegus*

Stor, kraftigt bygget vadefugl, almindeligt forekommende ved de danske kyster. Ryggen, hovedet og oversiden af vingerne er sorte, bugen og vingerens underside hvide. Benene og det kraftige, lige næb er stærkt røde eller orangerøde. Den foretrukne føde er orme og muslinger. Her ved Vadehavet er hjertemuslinger den foretrukne føde, og en Strandskade spiser 200-300 hjertemuslinger pr. dag.

Stor Præstekrave, *Charadrius hiaticula*

Stor Præstekrave yngler spredt over det meste af landet. Den ankommer marts/april. I august/ september begynder det sydgående træk til overvintringsområderne. Forekommer på Mandø forlände, og ynglebestanden tæller 5-10 par.

Rødben, *Tringa totanus*

Rødben er let genkendelig på sine stærkt røde ben, som har givet fuglen sit navn. Yngler almindeligt, men fåtalligt på forlandet og i kogene. Den danske ynglebestand af Rødben har de sidste 50 år været faldende, så den i dag ligger på omkring 4000 par i vadehavsregionen. Bestanden på Mandø ligger på 30-40 par.

Klyde, *Recurvirostra avosetta*

Tidligere kaldtes Klyden skomagerfugl på grund af det opadbøjede næb, der ligner en skomagernål. Føden er insektlarver, små krebsdyr og bløddyr, som den søger på lavt vand, hvor næbbet bruges til at skumme føden fra vandet. Efter totalfredningen i 1922 steg den danske bestand fra ca. 700 par til 4.700 par i 1978-81.

Ynglebestanden på Mandø var i 2012 27 par, og kolonien af Klyder er de seneste år flyttet fra forlandet til den NØ del af Mandø Kog.

Gråand, *Anas platyrhynchos*

Danmarks almindeligste and. Den ses næsten overalt, hvor der er vand. Hele den danske bestand lå på omkring 30.000-50.000 (i 2000). På Mandø ligger antallet af ynglepar mellem 10-20 par, og den findes overalt på øen.

Knarand, *Anas strepera*

For 50 år siden en megen sjældent forekommende and i Danmark. I løbet af 1980'erne og 1990'erne udvidede Knaranden sit yngleområde. Ynglebestanden på øen svinger lidt fra år til år men ligger mellem 8-12 par.

Krikand, *Anas crecca*

Vores mindste and. Kroppens størrelse svarer til en tamdue. Yngler fåtalligt og uregelmæssigt på Mandø, hvor mindre vandhuller, grøfter er foretrukne ynglebiotoper.

Skeand, *Anas clypeata*

Skeanden har fået sit navn efter næbbets form, som minder om en stor bred ske. Næbbet er som skabt til at filtrere planteføden fra vand. På Mandø yngler 5-7 par, og et af de fine steder at se Skeand er i de store klæghuller.

Troldand, *Aythya fuligula*

På Mandø ses Troldand ofte i småflokke i digegraven. De yngler i rør- og plantevegetationen langs bredderne. Det er en af de ænder, der senest får ungekuld, og det betyder, at hunnerne først ses med ællinger juni/juli måned. Ynglebestanden på Mandø ligger mellem 8-15 par.

Gravand, *Tadorna tadorna*

I april/maj ses rundt på øen småflokke af Gravand. Her sker kurtisering og pardannelse. Gravanden er huleruger. Den placerer reden i eksempelvis ræve- eller kaninhuller. I mangel på disse findes alternativer f.eks. under drivtømmer under buske og udhuse. Tidligere lavede man kunstige grave, som gravanden tog til sig, hvorefter man brugte de første æg og senere dun fra reden. Et nyt kuld æg blev lagt. Mandø har 15-25 ynglepar.

Fjordterne
Common Tern
Flußseeschwalbe

Havterne
Arctic Tern
Küstenseeschwalbe

Svartbag
Great Black-backed Gull
Mantelmöve

Sølvmåge
Herring-Gull
Silbermöve

Hættemåge
Black-headed Gull
Lachmöve

Stor kobbersneppe
Black-tailed Godwit
Uferschnepfe

Brushane
Ruff
Kampfläufer

Klyde
Avocet
Säbelschnäbler

Stor præstekrave
Ringed plover
Sandregenpfeifer

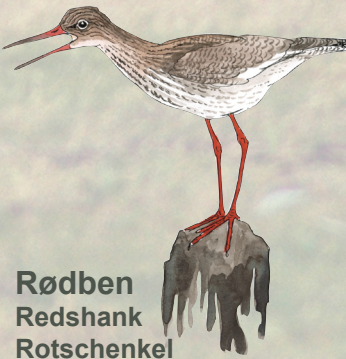
Almindelig Ryle
Dunlin
Alpenstrandläufer

Strandskade
Oystercatcher
Austernfischer

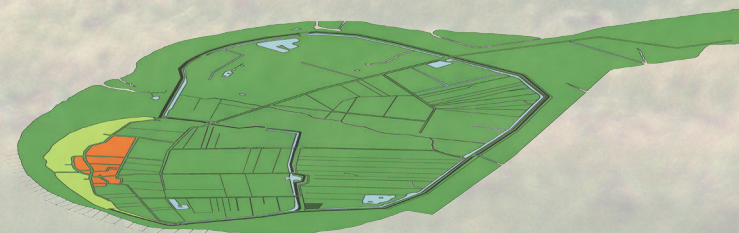
Vibe
Lapwing
Säbelschnäbler

Rødben
Redshank
Rotschenkel

Mandø

*Guide til fugle -
Ynglefuglene*

♀
Rørhøg
Marsh-Harrier
Rohrweihe

♂

Gravand
Shelduck
Brandente

Mosehornugle
Short-eared Owl
Sumpfohreule

♀
Knarand
Gadwall
Schnatterente

♂

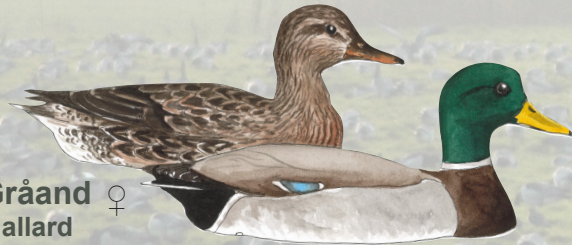
♀
Skeand
Shoveler
Löffelente

♂

♀

♂
Troldand
Tufted Duck
Reiherente

♀
Gråand
Mallard
Stockente

♂

♀
Krikand
Teal
Krickente

♂

Grågås
Grey Lag-Goose
Graugans

Gråstrubet lappedykker
Red-necked Grebe
Rothalstaucher

Lille lappedykker
Little Grebe
Zwergtaucher

Rørhøne
Moorhen
Teichhuhn

Blishøne
Coot
Blässhuhn